

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
NILS WAHL
prezentate la 24 ianuarie 2019¹

Cauza C-660/17 P

**RF
împotriva**

Comisiei Europene

„Recurs – Nerespectarea termenului de introducere a unei acțiuni la Tribunal – Apărare – Întârziere neobișnuită în transmiterea corespondenței – Articolul 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene – Existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră – Criterii de apreciere”

1. Pentru a asigura egalitatea armelor în fața instanțelor judecătorești, termenele procedurale au, în principiu, caracter imperativ. La fel ca în fața majorității instanțelor naționale însă, în procedurile în fața instanțelor Uniunii, nerespectarea acestor termene nu determină întotdeauna aplicarea sancțiunii decăderii. Mai precis, în conformitate cu articolul 45 al doilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, „în cazul în care cel interesat dovedește existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră, nu i se poate opune nicio decădere care decurge din expirarea termenelor”.
2. Prin ordonanța atacată², acțiunea în anulare formulată de RF a fost respinsă ca vădit inadmisibilă, întrucât cererea introductivă a fost introdusă tardiv. Tribunalul a considerat că RF nu a reușit să demonstreze existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră care să justifice nerespectarea de către acesta a termenului prevăzut pentru depunerea la grefa Tribunalului a originalului semnat al cererii introductive. Acesta a apreciat în special că o întârziere semnificativă cauzată de problemele tehnice interne ale furnizorului de servicii poștale în cauză nu reprezintă un caz fortuit sau un caz de forță majoră.
3. Prezentul recurs introdus de RF permite Curții să ofere orientări cu privire la modul în care ar trebui interpretat articolul 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Prin urmare, Curtea are o ocazie binevenită de a-și clarifica jurisprudența cu privire la semnificația cazului fortuit, o noțiune strâns legată de noțiunea de forță majoră.

¹ Limba originală: engleza.

² Ordonanța din 13 septembrie 2017, RF/Comisia (T-880/16, nepublicată, EU:T:2017:647).

I. Cadrul juridic

A. Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene

4. Articolul 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, care face parte din titlul III al acestuia, prevede:

„Regulamentul de procedură va stabili termene care iau în considerare distanța.

În cazul în care cel interesat dovedește existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră, nu i se poate opune nicio decădere care decurge din expirarea termenelor.”

5. Articolul 53 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene prevede:

„Procedura în fața Tribunalului este reglementată de titlul III.

Procedura în fața Tribunalului este precizată și completată, în măsura necesară, de regulamentul său de procedură [...]”

B. Regulamentul de procedură al Tribunalului

6. Titlul III din Regulamentul de procedură al Tribunalului³ reglementează acțiunile directe. Capitolul 1 secțiunea 4 din titlul menționat stabilește normele privind termenele.

7. Articolul 58 prevede:

„(1) Termenele procedurale prevăzute de tratate, de Statut și de prezentul regulament se calculează după cum urmează:

[...]

(b) un termen pe săptămâni, pe luni sau pe ani expiră la sfârșitul zilei care, în ultima săptămână, în ultima lună sau în ultimul an, are aceeași denumire sau aceeași cifră cu ziua producerii evenimentului sau a efectuării actului de la care începe să curgă termenul. În cazul unui termen pe luni sau pe ani, dacă ziua corespunzătoare expirării termenului nu există în ultima lună, termenul expiră la sfârșitul ultimei zile a acestei luni;

[...]”

8. Articolul 60 din aceeași secțiune privește prelungirea unor asemenea termene pentru considerente de distanță. Acesta prevede că „[t]ermenele procedurale se prelungesc pentru considerente de distanță, în mod invariabil, cu 10 zile”.

9. Capitolul 2 din titlul III privește actele de procedură. Articolul 72 prevede:

„(1) Un act de procedură se depune la greșă fie în format hârtie, dacă este cazul, după transmiterea unei copii a originalului său prin fax în conformitate cu articolul 73 alineatul (3), fie prin modalitatea vizată în decizia Tribunalului adoptată în temeiul articolului 74.

³ JO 2015, L 105, p. 1.

(2) Toate actele de procedură se datează. În privința termenelor procedurale, sunt luate în considerare numai data și ora Marelui Ducat al Luxemburgului la care are loc depunerea la grefă.

[...]”

10. Articolul 73 din regulamentul menționat prevede:

„[...]”

(2) Acest act, însoțit de toate anexele menționate în cuprinsul său, se depune împreună cu trei copii pentru Tribunal și cu atâtea copii câte părți sunt în cauză. Aceste copii sunt certificate pentru conformitate cu originalul de către partea care le depune.

(3) Prin derogare de la articolul 72 alineatul (2) a doua teză, data și ora la care o copie integrală a originalului semnat al unui act de procedură [...] parvine grefei prin fax se consideră că respectă termenele procedurale cu condiția ca originalul semnat al actului [...] să fie depus la grefă în cel mult 10 zile. Articolul 60 nu este aplicabil în privința acestui termen de 10 zile.”

C. Alte prevederi relevante

11. Dispozițiile practice de punere în aplicare a Regulamentului de procedură al Tribunalului (denumite în continuare „Dispozițiile practice ale Tribunalului”) ⁴ prevăd, în ceea ce privește depunerea actelor de procedură, *inter alia*:

„79. Data depunerii unui act de procedură prin fax se consideră că respectă termenul numai dacă documentul original care cuprinde semnătura olografă a reprezentantului și care a făcut obiectul transmiterii prin fax este depus la grefă cel mai târziu în următoarele zece zile, astfel cum se prevede la articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură.

80. Documentul original care cuprinde semnătura olografă a reprezentantului trebuie să fie expediat fără întârziere, imediat după transmiterea sa prin fax, fără a i se aduce corecturi sau modificări, nici chiar minore.

81. În cazul în care există diferențe între documentul original care cuprinde semnătura olografă a reprezentantului și copia parvenită anterior la grefă prin fax, data primirii care se ia în considerare este cea a depunerii acestui document original semnat.”

12. Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea (denumite în continuare „Instrucțiunile practice ale Curții”) ⁵, prevăd, în ceea ce privește depunerea și transmiterea actelor de procedură, *inter alia*:

„42. [...] un act de procedură [...] poate fi de asemenea adresat Curții prin poștă [...] în temeiul articolului 57 alineatul (7) din Regulamentul de procedură, [caz în care] numai data și ora depunerii originalului la grefă sunt luate în considerare în privința termenelor procedurale. Prin urmare, pentru a evita expirarea termenului, se recomandă în mod deosebit efectuarea trimiterii respective prin scrisoare recomandată sau prin scrisoare expres, cu mai multe zile înainte de expirarea termenului stabilit pentru depunerea actului.

⁴ JO 2015, L 152, p. 1.

⁵ JO 2014, L 31, p. 1.

43. [...] copia [originalului] semnat al unui act de procedură [depusă prin fax sau e-mail] este valabilă, din perspectiva respectării termenelor de procedură, numai cu condiția ca originalul semnat al actului [...] să parvină el însuși grefei în cel mult 10 zile de la trimiterea [copiei]. Prin urmare, originalul respectiv trebuie să fie expediat fără întârziere, imediat după transmiterea copiei, fără a se aduce corecturi sau modificări, nici măcar minore. În cazul în care există diferențe între originalul semnat și copia transmisă anterior, se ia în considerare numai data depunerii originalului semnat”.

II. Istoricul cauzei și ordonanța atacată

13. Cererea introductivă formulată de RF, prin care a solicitat anularea Deciziei C(2016) 5925 final a Comisiei din 15 septembrie 2016 de respingere a plângerii în cauza COMP AT.40251 – Transport feroviar, expediere de mărfuri (denumită în continuare „decizia în litigiu”), a fost transmisă Curții prin fax la 18 noiembrie 2016. Originalul semnat a ajuns la Tribunal la 5 decembrie 2016, după 17 zile de la trimiterea prin fax a copiei cererii.

14. În ceea ce privește termenul de procedură aplicabil, Tribunalul a stabilit următoarele: (1) decizia în litigiu a fost notificată RF la 19 septembrie 2016, (2) în conformitate cu articolul 263 al șaselea paragraf TFUE, o acțiune în anulare trebuie depusă în termen de două luni de la notificare, (3) prin coroborarea articolului 58 alineatul (1) și a articolului 60 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, termenul de depunere a cererii a expirat la 29 noiembrie 2016, la miezul nopții, (4) în conformitate cu articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, copia transmisă prin fax înaintea expirării acestui termen nu a putut fi luată în considerare pentru a stabili data la care a fost depusă cererea, întrucât originalul semnat nu a ajuns la grefa Tribunalului în termen de 10 zile de la transmiterea copiei, astfel cum prevede dispoziția menționată, și (5) în consecință, cererea a fost depusă peste termen⁶.

15. Din ordonanța atacată rezultă de asemenea că originalul semnat a fost trimis prin poștă în aceeași zi în care cererea a fost transmisă Tribunalului prin fax. Cu toate acestea, potrivit RF, răstimpul (de 17 zile) în care Poczta Polska, principalul operator poștal din Polonia, a livrat coletul care conținea originalul semnat a depășit durata obișnuită a unei astfel de expedieri. Dat fiind că livrarea cu întârziere a fost cauzată de o problemă tehnică internă a Poczta Polska, RF a susținut că a acționat cu toată diligența la care s-ar putea aștepta în mod rezonabil din partea sa. Ea a considerat în special că originalul a fost depus peste termen din cauza unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră în sensul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și, prin urmare, cererea nu ar fi trebuit să fie respinsă ca tardivă⁷.

16. Într-o primă etapă, în ceea ce privește chestiunea dacă circumstanțele invocate de RF erau suficiente pentru a demonstra existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră, Tribunalul a amintit, în primul rând, că termenele de introducere a acțiunilor au caracter imperativ, în al doilea rând, că cazul fortuit și cazul de forță majoră nu pot fi invocate decât în circumstanțe excepționale și, în al treilea rând, că, potrivit jurisprudenței Curții, reclamantul trebuie să acorde o atenție deosebită desfășurării procedurii inițiate și în special să dea dovadă de diligență în vederea respectării termenelor stabilite⁸.

⁶ Punctele 6-11 din ordonanța atacată.

⁷ Punctele 12 și 14 din ordonanța atacată.

⁸ Punctele 15-17 din ordonanța atacată.

17. În continuare, Tribunalul a arătat că un reclamant nu ar putea să se întemeieze pe cazul fortuit sau pe cazul de forță majoră în situațiile în care o persoană diligentă și prudentă ar fi putut evita expirarea termenului prevăzut pentru introducerea acțiunii. De asemenea, Tribunalul a considerat că numai un eveniment care nu poate fi evitat și care constituie astfel cauza determinantă a decăderii poate fi considerat caz fortuit sau caz de forță majoră⁹.

18. În plus, potrivit Tribunalului, nu se poate deduce din articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului că expedierea prin poștă a unui colet care depășește cele 10 zile menționate în dispoziția respectivă ar constitui automat un caz fortuit sau un caz de forță majoră¹⁰. În această privință, el a făcut trimitere la Ordonanța Curții din cauza Faktor B. i W. Gęsina¹¹, o cauză care conține asemănări de fapt evidente cu prezenta cauză. În acea cauză, Curtea a confirmat prin ordonanță aprecierea Tribunalului potrivit căreia recurenta nu demonstrase existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră¹².

19. Într-o a doua etapă, Tribunalul a analizat dacă RF a demonstrat existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră.

20. Mai exact, Tribunalul a examinat dacă întârzierea în transmiterea corespondenței a reprezentat motivul decisiv pentru care RF a depus acțiunea peste termen și dacă reprezenta un eveniment pe care RF nu l-ar fi putut evita. Având în vedere, pe de o parte, explicațiile furnizate de RF și, pe de altă parte, obligația acesteia de a acorda o atenție deosebită derulării expedierii poștale, Tribunalul a apreciat că RF nu a demonstrat existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră. A constatat în special că RF nu a oferit nicio explicație cu privire la măsurile pe care le-a întreprins după ce coletul care conținea originalul fusese încredințat pentru expediere furnizorului de servicii poștale¹³.

21. Astfel, Tribunalul a declarat acțiunea în anulare ca fiind vădit inadmisibilă.

III. Procedura în fața Curții și concluziile părților

22. Prin recursul formulat, RF solicită Curții:

- anularea ordonanței atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunal, pentru ca acesta să examineze cauza și să adopte o decizie pe fond, care va putea face obiectul unui recurs;
- în subsidiar, dacă Curtea consideră că sunt îndeplinite condițiile pentru a se pronunța definitiv asupra cauzei, anularea ordonanței atacate și admiterea în totalitate a concluziilor prezentate în primă instanță;
- obligarea Comisiei Europene la plata cheltuielilor de judecată.

23. Comisia solicită Curții să respingă recursul și să oblige RF la plata cheltuielilor de judecată.

24. În temeiul articolului 76 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, Curtea a decis să soluționeze cauza fără să organizeze o ședință de audiere a pledoariilor.

⁹ Punctele 18 și 19 din ordonanța atacată.

¹⁰ Punctul 20 din ordonanța atacată.

¹¹ Ordonanța Curții din 30 septembrie 2014, Faktor B. i W. Gęsina/Comisia (C-138/14 P, nepublicată, EU:C:2014:2256).

¹² *Idem*, punctele 20-25.

¹³ Punctele 22-27 din ordonanța atacată.

IV. Analiză

25. RF invocă patru motive în susținerea recursului formulat. Prin intermediul primului motiv, ea susține că Tribunalul a interpretat în mod eronat articolul 45 coroborat cu articolul 53 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Al doilea motiv este întemeiat pe o pretinsă încălcare a articolului 126 din Regulamentul de procedură al Tribunalului¹⁴, în măsura în care acțiunea RF a fost respinsă ca vădit inadmisibilă. Al treilea motiv este întemeiat pe faptul că Tribunalul a săvârșit o eroare atunci când a constatat că RF nu a dovedit existența unui caz fortuit în sensul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. În sfârșit, prin al patrulea motiv, RF susține că ordonanța atacată este afectată de o încălcare a articolului 1, a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 14 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „Convenția”).

26. Comisia susține că motivele de recurs invocate de RF ar trebui respinse în parte ca neîntemeiate (primul și al doilea motiv) și în parte ca inadmisibile (al treilea și al patrulea motiv).

A. Aprecieri

1. Cu privire la primul și la cel de al doilea motiv de recurs

27. Prin intermediul primului și al celui de al doilea motiv de recurs, care sunt legate în mod intrinsec, RF susține în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin respingerea acțiunii sale în temeiul articolului 126 din Regulamentul de procedură al Tribunalului ca vădit inadmisibilă (cel de al doilea motiv). Eroarea respectivă rezultă dintr-o interpretare greșită a articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene (primul motiv). Mai exact, aceasta susține că Tribunalul a săvârșit o eroare în sensul că a confundat noțiunile „caz de forță majoră” și „caz fortuit”. RF susține în această privință că ordonanța atacată ignoră distincția clară stabilită de autorii Statutului Curții de Justiție a Uniunii Europene între „cazul fortuit” și „cazul de forță majoră”. În plus, RF susține că interpretarea de către Tribunal a articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene este discriminatorie, întrucât îi plasează într-o poziție dezavantajoasă pe cei care au reședința la o distanță mai mare de Tribunal.

28. Comisia nu este de acord. Ea consideră că Tribunalul a urmat o jurisprudență constantă care nu face distincție între „cazul fortuit” și „cazul de forță majoră”. În plus, arată că interpretarea strictă a articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, potrivit căreia o problemă care apare în timpul transmiterii corespondenței nu poate constitui, singură, un caz fortuit sau un caz de forță majoră, este neutră și nu aduce prejudicii celor aflați la distanțe geografice mai mari față de Curte.

a) Examinarea „cazului fortuit sau cazului de forță majoră” în lumina articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene: două noțiuni, însă un singur criteriu de apreciere

29. Argumentația celor două părți prezintă, în opinia mea, o anumită greutate.

30. Astfel cum a subliniat în mod corect Comisia, jurisprudența Curții privind posibilitatea de a nu fi decăzut din termen în temeiul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene nu face o distincție clară între noțiunea de caz fortuit și cea de forță majoră. În jurisprudență, aceste noțiuni sunt adesea regrupate și examinate în conformitate cu criterii identice, fără explicații suplimentare cu privire la posibilele diferențe între ele.

¹⁴ Această dispoziție are următorul cuprins: „[a]tunci când Tribunalul este în mod vădit incompetent să judece o acțiune sau atunci când aceasta este în mod vădit inadmisibilă sau în mod vădit nefondată, Tribunalul poate oricând să decidă, la propunerea judecătorului raportor, fără continuarea procedurii, să se pronunțe prin ordonanță motivată”.

31. Originile jurisprudenței Curții în materie de derogare de la termenele procedurale pot fi identificate în jurisprudența privind forța majoră în domeniul reglementărilor agricole¹⁵. O importanță deosebită o are jurisprudența care rezultă din Hotărârea Busseini¹⁶, jurisprudență care definește forța majoră ca acoperind „circumstanțe străine care fac imposibilă realizarea acțiunii relevante. Chiar dacă nu presupune o imposibilitate absolută, ea necesită totuși existența unor dificultăți neobișnuite, independente de voința persoanei în cauză și care apar ca fiind inevitabile, în pofida faptului că au fost depuse toate diligențele utile”¹⁷.

32. O definiție similară a fost adoptată în contextul termenelor procedurale, o definiție care acoperă atât cazul fortuit, cât și cazul de forță majoră. Din hotărârea Curții pronunțată în cauza Bayer/Comisia¹⁸ rezultă că noțiunile de caz fortuit și de caz de forță majoră sunt compuse, fiecare, din câte două elemente¹⁹. Noțiunile conțin un element obiectiv privind împrejurări neobișnuite și străine persoanei interesate și un element subiectiv, care ține de obligația persoanei interesate de a se proteja de consecințele evenimentului neobișnuit luând măsuri adecvate, fără a consimți la sacrificii excesive. În această privință, Curtea a explicat că, pentru a se putea baza pe un caz fortuit sau pe un caz de forță majoră, o parte trebuie să supravegheze cu atenție desfășurarea procedurii inițiate și, mai ales, să dea dovadă de diligență în vederea respectării termenelor prevăzute²⁰.

33. Deși Curtea nu a făcut niciodată, după cunoștințele noastre, o distincție clară între cele două noțiuni, pare rezonabil să presupunem că domeniul lor de aplicare nu este exact același.

34. Cum trebuie înțelese aceste noțiuni în contextul procedurilor în fața instanțelor Uniunii?

35. În această privință, considerăm că forța majoră (*vis maior*) se referă la un set mai limitat de fenomene extreme sau imprevizibile („acts of God”). Asemenea fenomene ar include, în orice caz, dezastrele naturale, cum ar fi inundațiile majore, cutremurele și uraganele, dar pot include și alte circumstanțe deosebit de irezistibile (provocate de om)²¹. Astfel, în opinia noastră, forța majoră se referă la o forță externă care împiedică partea să își îndeplinească o obligație și nu lasă părții niciun mod alternativ de acțiune (acesta ar fi, de exemplu, cazul în care un colet expediat *par avion* nu a putut fi livrat, întrucât avionul care îl transporta s-a prăbușit în ocean).

36. Pe de altă parte, din punctul nostru de vedere, noțiunea de caz fortuit este oarecum mai flexibilă. Ea poate cuprinde un set mai larg de circumstanțe care nu sunt acoperite de forța majoră. Ar putea fi vorba despre un număr nelimitat de circumstanțe neobișnuite, cum ar fi întreruperile tehnice, paneele de curent electric sau defecțiunile sistemelor de comunicații.

15 A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 11 iulie 1968, Schwarzwaldmilch (4/68, EU:C:1968:41, p. 385), Hotărârea din 17 decembrie 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, EU:C:1970:114, punctul 24), și Hotărârea din 30 ianuarie 1974, Kampffmeyer (158/73, EU:C:1974:8, punctul 8).

16 Hotărârea din 9 februarie 1984, Acciaierie e Ferriere Busseni/Comisia (284/82, EU:C:1984:47).

17 Hotărârea din 9 februarie 1984, Acciaierie e Ferriere Busseni/Comisia (284/82, EU:C:1984:47, punctul 11), Hotărârea din 30 mai 1984, Ferriera Vittoria/Comisia (224/83, EU:C:1984:208, punctul 13), și Hotărârea din 12 iulie 1984, Ferriera Valsabbia/Comisia (209/83, EU:C:1984:274, punctul 21).

18 Hotărârea din 15 decembrie 1994, Bayer/Comisia (C-195/91 P, EU:C:1994:412).

19 Acest lucru a fost susținut deja de avocatul general Capotorti în ceea ce privește noțiunea de forță majoră. A se vedea Concluziile avocatului general Capotorti prezentate în cauza Milch-, Fett- und Eierkontor (42/79, nepublicată, EU:C:1979:259, p. 3723), precum și Hotărârea Ferriera Valsabbia și alții/Comisia (154/78, 205/78, 206/78, 226/78-228/78, 263/78, 264/78, 31/79, 39/79, 83/79 și 85/79, EU:C:1979:275, p. 1067).

20 În special, Hotărârea din 15 decembrie 1994, Bayer/Comisia (C-195/91 P, EU:C:1994:412, punctul 32), și Hotărârea din 22 septembrie 2011, Bell & Ross/OAPI (C-426/10 P, EU:C:2011:612, punctul 48). A se vedea de asemenea Hotărârea din 23 aprilie 2013, Gbagbo și alții/Consiliul (C-478/11 P-C-482/11 P, EU:C:2013:258, punctul 72), și Ordonanța din 8 noiembrie 2007, Belgia/Comisia (C-242/07 P, EU:C:2007:672, punctul 17).

21 Se pare că Curtea califică războiul drept caz de forță majoră, iar nu caz fortuit. A se vedea în acest sens Hotărârea din 23 aprilie 2013, Gbagbo și alții/Consiliul (C-478/11 P-C-482/11 P, EU:C:2013:258, punctul 72).

37. Într-o anumită măsură, definirea fiecăreia dintre aceste noțiuni în raport cu cealaltă este o chestiune de judecată personală și s-ar putea chiar ca ele să se suprapună parțial. Cu toate acestea, oricare ar fi distincția care se stabilește între cele două noțiuni, este clar că ele sunt foarte strâns legate și desemnează un set de circumstanțe excepționale în care pot fi acordate derogări de la aplicarea termenelor procedurale – termene care altfel sunt de strictă interpretare. Într-adevăr, o aplicare strictă a termenelor este, în principiu, necesară pentru a se asigura securitatea juridică și pentru a se evita orice discriminare sau tratament arbitrar în administrarea justiției²².

38. În același timp totuși, trebuie subliniat că legiuitorul a ales să prevadă o excepție de la acest principiu fundamental de procedură, o dispoziție care permite derogarea de la astfel de termene. Conform articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, *atât* cazul fortuit, *cât și* forța majoră constituie motive de derogare de la termenele respective.

39. Din punctul nostru de vedere, alegerea de a include ambele noțiuni în articolul 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene constituie un indiciu clar că legiuitorul nu a intenționat ca lista situațiilor care intră sub incidența articolului 45 menționat să fie interpretată prea restrictiv. Această alegere este, de asemenea, un bun indiciu că legiuitorul nu dorea să stabilească o listă exhaustivă de circumstanțe care pot fi invocate pentru a se deroga de la termenele procedurale, ci o regulă destul de flexibilă care poate fi adaptată circumstanțelor cazului respectiv.

40. În opinia noastră, criteriul aplicat de Curte pentru a stabili existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră reflectă aceste alegeri. Deși este adevărat că Curtea a statuat în repetate rânduri că derogările de la termene se pot face numai în împrejurări cu totul excepționale²³, criteriul permite Curții să evalueze în mod flexibil, în fiecare caz în parte, pe baza particularităților cauzei, dacă termenul stabilit a fost depășit ca urmare a unui eveniment pe care partea nu l-ar fi putut prevedea în mod rezonabil și astfel nu l-ar fi putut evita fără sacrificii excesive.

41. Din interpretarea noastră a jurisprudenței Curții rezultă că existența „cazului fortuit sau a cazului de forță majoră” ar trebui, prin urmare, examinată în mod global, ca un ansamblu conceptual, pe baza aceluiași criteriu care subliniază caracterul rezonabil al acțiunii care trebuie întreprinsă de partea interesată pentru a evita depășirea termenului stabilit: prin verificarea de la caz la caz a faptului că, pe de o parte, nerespectarea normelor de procedură a avut loc în circumstanțe neobișnuite și străine de partea interesată și, pe de altă parte, partea interesată a luat măsuri pentru a se proteja de consecințele evenimentului neobișnuit, fără a consimți la sacrificii excesive.

42. Astfel cum este în mod necesar cazul atunci când se impune o evaluare a circumstanțelor, răspunsul la întrebarea ce ar putea reprezenta un eveniment neobișnuit, pe de o parte, și care sunt măsurile corespunzătoare de evitare a consecințelor negative ale acestui eveniment, pe de altă parte, va depinde de particularitățile fiecărei cauze.

43. În mod fundamental, este posibil ca, prin aplicarea acestui criteriu relativ flexibil, să se asigure egalitatea armelor între părți în împrejurări în care o aplicare strictă a termenelor procedurale ar pune părțile la procedură într-o situație de inegalitate.

22 Hotărârea din 23 aprilie 2013, Gbagbo și alții/Consiliul (C-478/11 P-C-482/11 P, EU:C:2013:258, punctul 71 și jurisprudența citată). A se vedea de asemenea Ordonanța din 7 mai 1998, Irlanda/Comisia (C-239/97, EU:C:1998:213, punctul 7 și jurisprudența citată).

23 Hotărârea din 14 decembrie 2016, SV Capital/ABE (C-577/15 P, EU:C:2016:947, punctul 56 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 22 septembrie 2011, Bell & Ross/OAPI (C-426/10 P, EU:C:2011:612, punctul 43 și jurisprudența citată).

b) Eroarea de drept care afectează ordonanța atacată

44. În ordonanța atacată, Tribunalul a aplicat un criteriu mai strict decât cel prevăzut de jurisprudența Curții. Pentru a exclude existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră în prezenta cauză, Tribunalul a examinat dacă nerespectarea termenului prevăzut a fost cauzată de un eveniment care nu ar fi putut fi evitat²⁴.

45. În fapt, deși Tribunalul a reiterat într-adevăr în ordonanța atacată criteriul rezultat din Hotărârea Bayer/Comisia, el a susținut în continuare că existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră în sensul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene nu poate interveni decât în ipoteza în care evenimentul respectiv nu poate fi evitat și, în consecință, constituie cauza determinantă pentru care partea nu a respectat termenul prevăzut („condiția caracterului inevitabil”²⁵). De asemenea, el a considerat că lentoarea în transmiterea corespondenței nu poate constitui, singură, un caz fortuit sau un caz de forță majoră, cu excepția cazului în care există alte circumstanțe speciale, cum ar fi o grevă, o disfuncționalitate administrativă sau un dezastru natural²⁶.

46. Astfel cum am menționat, jurisprudența Curții impune, pe de o parte, ca nerespectarea termenului stabilit să fie cauzată de un eveniment extern și neobișnuit care nu are legătură cu partea interesată (elementul obiectiv). Pe de altă parte, părțile trebuie să ia măsurile adecvate pentru a se proteja de consecințele evenimentelor neobișnuite, fără însă a li se cere să facă sacrificii excesive pentru a evita depășirea termenului stabilit. În această privință, părțile trebuie să acorde o atenție deosebită „procedurii inițiate” și în special să demonstreze că au acționat cu diligență pentru a respecta termenele prevăzute (elementul subiectiv)²⁷.

47. În schimb, nu este necesar ca, în plus, evenimentul neobișnuit să nu fi putut fi evitat. Aplicarea unei astfel de cerințe suplimentare ar reduce în mod considerabil domeniul de aplicare al articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, astfel încât să nu mai vizeze decât situații aproape – dacă nu chiar absolut – imposibile.

48. După cum subliniază Comisia, într-adevăr Curtea pare să fi confirmat cel puțin o dată abordarea Tribunalului exprimată în ordonanța atacată. Aceasta s-a întâmplat în ordonanța pronunțată de Curte în cauza B. i W. Geșina²⁸. În ordonanța respectivă, Curtea a confirmat aprecierea Tribunalului cu privire la absența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră, pe baza aplicării condiției caracterului inevitabil²⁹. La fel ca în prezenta cauză, întrebarea care se pune era dacă un reclamant ar fi putut invoca o întârziere considerabilă în transmiterea corespondenței (din Polonia către Luxemburg) pentru a stabili existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră în sensul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene³⁰.

49. Ordonanța respectivă (la fel ca ordonanța atacată) pare să se îndepărteze de jurisprudența rezultată din Hotărârea Bayer/Comisia. Aceasta este situația în măsura în care Curtea a validat aplicarea de către Tribunal a condiției caracterului inevitabil.

24 Punctele 25-27 din ordonanța atacată.

25 Punctul 19 din ordonanța atacată.

26 Punctul 21 din ordonanța atacată.

27 Hotărârea din 15 decembrie 1994, Bayer/Comisia (C-195/91 P, EU:C:1994:412, punctul 32).

28 Ordonanța Curții din 30 septembrie 2014, Faktor B. i W. Geșina/Comisia (C-138/14 P, nepublicată, EU:C:2014:2256).

29 *Idem*, punctele 19 și 20.

30 *Idem*, punctele 10 și 11.

50. Nu trebuie uitat că părțile, în conformitate cu articolul 72 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, în versiunea aplicabilă în prezenta procedură, pot depune la grefa acestei instanțe acte de procedură în format hârtie. În temeiul acestei dispoziții, părțile se bucurau încă de această posibilitate, în pofida existenței *e-Curia*, un sistem care permite părților să depună acte de procedură pe cale electronică³¹.

51. Dispozițiile practice ale Tribunalului, precum și Instrucțiunile practice ale Curții trebuie de asemenea menționate în acest context. Normele menționate prevăd în mod specific posibilitatea ca părțile să transmită actele de procedură prin poștă³². În această privință, se arată că, pentru ca o copie trimisă pe fax să fie luată în considerare pentru aprecierea respectării termenului procedural, partea trebuie să expedieze originalul semnat fără întârziere, imediat după transmiterea sa prin fax³³.

52. Cu toate acestea, condiția caracterului inevitabil astfel cum a fost aplicată de Tribunal presupune că o întârziere neobișnuită în transmiterea corespondenței se va situa în mod automat în afara domeniului de aplicare al articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

53. Nu orice parte poate să depună personal actele de procedură la instanțele Uniunii fără sacrificii excesive. În plus, în măsura în care prevederile Regulamentului de procedură al Tribunalului, în versiunea aplicabilă în prezenta procedură, permit în mod expres părților să comunice actele de procedură în format hârtie, o excludere categorică a întârzierilor în transmiterea corespondenței ar fi, în opinia noastră, contrară atât jurisprudenței Curții, cât și Regulamentului de procedură al Tribunalului.

54. Pentru aceste motive, considerăm că ordonanța atacată este afectată de o eroare de drept.

55. Acestea fiind stabilite, trebuie totuși să se examineze, mai concret, modul în care existența unui caz fortuit și a unui caz de forță majoră trebuie apreciată în temeiul criteriilor enunțate în jurisprudență.

c) Natura examinării și factorii care trebuie luați în considerare pentru a stabili dacă partea a acționat cu suficientă diligență

56. Nu este ușor să răspundem la această întrebare în temeiul jurisprudenței Curții. Acest lucru se datorează faptului că aprecierea circumstanțelor invocate de părți pentru a stabili existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră pe baza criteriilor care rezultă din Hotărârea Bayer/Comisia este, în ultimă instanță, una ce ține de conjunctură.

57. Trebuie totuși să se țină seama de faptul că existența circumstanțelor care justifică o derogare de la termenele procedurale trebuie să fie examinată pe baza elementelor prezentate de partea care invocă articolul 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene: în conformitate cu această dispoziție, acea parte trebuie să dovedească existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră. Prin urmare, revine părții respective obligația să demonstreze că: (a) a avut loc un eveniment neobișnuit fără legătură cu aceasta (elementul obiectiv) și (b) a luat toate măsurile rezonabile pentru a evita depășirea termenului stabilit (elementul subiectiv).

31 A se vedea articolul 74 din Regulamentul de procedură al Tribunalului și Decizia Tribunalului din 14 septembrie 2011 referitoare la depunerea și la comunicarea de acte de procedură prin intermediul aplicației *e-Curia* (JO 2011, C 289, p. 9). De la 1 decembrie 2018, utilizarea *e-Curia* este obligatorie în procedurile în fața Tribunalului.

32 A se vedea în special punctele 79-81 din Dispozițiile practice ale Tribunalului și punctele 42 și 43 din Instrucțiunile practice ale Curții.

33 Pentru actele transmise exclusiv prin poștă, Curtea recomandă utilizarea serviciului de curierat rapid sau scrisoarea recomandată. O asemenea recomandare nu se adresează părților care doresc să utilizeze faxul sau e-mailul în conformitate cu articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

58. Astfel cum am arătat mai sus, în conformitate cu interpretarea jurisprudenței de către noi, o întârziere neobișnuită în transmiterea corespondenței nu ar trebui exclusă automat din domeniul de aplicare al articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. În prezent, pare a fi o premisă rezonabilă faptul că expedierile ar trebui, cel puțin în principiu, să ajungă la destinație oriunde în Europa în termen de 10 zile. Într-adevăr, un termen de livrare care depășește cele 10 zile suplimentare prevăzute la articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură poate fi, în opinia noastră, descris ca un eveniment neobișnuit (fără legătură cu partea în cauză)³⁴.

59. Din acest motiv, pentru a satisface elementul obiectiv (a), ar trebui să fie suficient ca partea să demonstreze că nerespectarea termenului prevăzut a fost determinată de o întârziere *neobișnuită* în transmiterea corespondenței. În această privință, nu ar trebui să fie necesar să se demonstreze că această întârziere a fost cauzată de un eveniment extraordinar, cum ar fi o grevă, un dezastru natural sau o disfuncționalitate administrativă³⁵.

60. Cu toate acestea, experiența ne arată că timpul de livrare poate varia și uneori există întârzieri (chiar considerabile) în transmiterea corespondenței. Din acest motiv, pentru a stabili dacă elementul obiectiv este îndeplinit, trebuie verificat dacă întârzierea este neobișnuită în circumstanțele date, ținând seama în special de factori precum distanța, perioada din an etc.

61. Odată ce s-a stabilit că întârzierea era neobișnuită în circumstanțele particulare ale cauzei, trebuie de asemenea să se verifice dacă partea a luat toate măsurile rezonabile pentru a evita depășirea termenului stabilit.

62. Pentru a determina dacă elementul subiectiv (b) este îndeplinit, o serie de factori trebuie luați în considerare.

63. În primul rând, este important să se stabilească *momentul* la care originalul semnat al cererii a fost încredințat serviciului poștal. În opinia noastră, respectarea punctului 80 din Dispozițiile practice ale Tribunalului – cu alte cuvinte, originalul să fi fost expediat fără întârziere, în aceeași zi în care copia a fost transmisă prin fax sau cel târziu în ziua următoare – este un indiciu al unui comportament diligent³⁶.

64. În al doilea rând, o parte nu ar trebui să fie obligată să utilizeze cele mai scumpe servicii de livrare internațională existente în cazul în care un serviciu mai puțin costisitor oferit de un operator pare în principiu adecvat pentru a asigura livrarea originalului semnat la grefa Tribunalului în termenul prevăzut³⁷. Cu toate acestea, dat fiind că totuși întârzieri au loc, o parte care decide să trimită un act de procedură prin poștă, iar nu prin *e-Curia*, trebuie, în opinia noastră, să ia măsurile de precauție care sunt de așteptat în mod rezonabil din partea unei persoane diligente. Prin urmare, în funcție de circumstanțe (de exemplu, în cazul în care prestatorul de servicii este recunoscut ca fiind nefiabil sau în cazul în care termenul expiră în apropierea unei sărbători legale), diligența poate impune ca originalul semnat să fie trimis prin curier expres, prin scrisoare expresă sau, cel puțin, prin scrisoare recomandată.

65. Obligațiile părții încetează în acest punct?

34 Rezultă din anexa la Directiva 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului (JO 1998, L 15, p. 14, Ediție specială 06/vol. 3, p. 12) că 97 % din expedierile transfrontaliere ar trebui livrate în termen de 5 zile lucrătoare de la depunere.

35 Conform punctului 27 din ordonanța atacată.

36 A se vedea în același sens Ordonanța din 7 mai 1998, Irlanda/Comisia (C-239/97, EU:C:1998:213, punctul 9), precum și Ordonanța din 18 ianuarie 2005, Zuazaga Meabe/OAPI (C-325/03 P, EU:C:2005:28, punctul 26).

37 A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Abdulrahim/Consiliul și Comisia (T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, punctul 47), și Hotărârea din 21 iunie 2017, City Train/EUIPO (CityTrain) (T-699/15, nepublicată, EU:T:2017:409, punctul 15).

66. Considerăm că nu. Este adevărat că, odată ce un colet este încredințat pentru transport unui furnizor de servicii poștale, expeditorul pierde controlul efectiv asupra coletului. Totuși, un aspect care trebuie subliniat este că există riscuri în trimiterea actelor de procedură prin poștă, riscuri legate de întârzierile pe care o parte ar putea să le evite prin utilizarea *e-Curia*³⁸.

67. Prin urmare, în opinia noastră, o parte care a optat pentru soluția prevăzută la articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului are obligația de a urmări transportul, pentru a *încerca* cel puțin să prevină materializarea acestor riscuri. Într-adevăr, o parte trebuie să supravegheze cu atenție desfășurarea „procedurii inițiate” și să dea dovadă de diligență în vederea respectării termenelor prevăzute³⁹.

68. Dar ce implică în concret respectiva obligație în acest context special?

69. În cazul în care există un cod de tracking, acesta înseamnă că o parte trebuie să supravegheze îndeaproape și regulat cursul expedierii până când actul este livrat în mod corespunzător la grefa Tribunalului. În cazul în care urmărirea nu este disponibilă, înseamnă că o parte trebuie să contacteze grefa (cu mult înainte de expirarea termenului prevăzut) pentru a verifica că originalul semnat a ajuns la timp⁴⁰. În cazul în care transportul pare că întârzie, partea se poate încă strădui să respecte termenul stabilit și să încerce în mod activ să localizeze coletul prin contactarea furnizorului de servicii poștale în cauză și, dacă totul eșuează, să trimită (ori să aducă personal, atunci când acest lucru este rezonabil) la grefă un al doilea exemplar al cererii care poartă semnătura originală, pentru a înlocui originalul care a fost pierdut⁴¹.

70. Urmând acești pași, partea interesată poate demonstra că a acționat cu diligență, dar fără a face sacrificii excesive. În această privință, este astfel nerelevant dacă există șanse realiste de succes în ceea ce privește respectarea termenului stabilit.

71. În concluzie, în cazul în care o parte a ales să utilizeze opțiunea prevăzută la articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, pentru a nu i se aplica sancțiunea decăderii în temeiul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, ea trebuie să demonstreze că a acționat cu diligență, luând toate măsurile rezonabile pentru a evita depășirea termenului stabilit. Prin urmare, ea trebuie să demonstreze că originalul semnat a fost trimis imediat după transmiterea copiei prin fax, că originalul a fost trimis printr-un serviciu poștal care părea adecvat să asigure livrarea originalului semnat al cererii la grefa Tribunalului în termenul prevăzut și că a supravegheat în mod corespunzător cursul transportului, iar în cazul în care supravegherea a revelat o întârziere, partea a încercat să respecte termenul prevăzut.

d) Concluzie intermediară

72. În ordonanța atacată, Tribunalul a considerat, într-o primă etapă, că unei părți nu i se poate aplica sancțiunea decăderii decât în cazul în care nerespectarea termenului stabilit a fost cauzată de un eveniment care nu ar fi putut fi evitat. Statuând astfel, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.

38 În cazul în care aplicația *e-Curia* este utilizată, o confirmare de primire este recepționată de expeditor imediat în cazul în care actele au fost transmise în mod corespunzător către instanțele Uniunii.

39 În special, Hotărârea din 15 decembrie 1994, Bayer/Comisia (C-195/91 P, EU:C:1994:412, punctul 32), și Hotărârea din 22 septembrie 2011, Bell & Ross/OAPI (C-426/10 P, EU:C:2011:612, punctul 48). A se vedea de asemenea Ordonanța din 8 noiembrie 2007, Belgia/Comisia (C-242/07 P, EU:C:2007:672, punctul 17).

40 Pentru un punct de vedere diferit, a se vedea Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Abdulrahim/Consiliul și Comisia (T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, punctul 50).

41 A se vedea de asemenea Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Abdulrahim/Consiliul și Comisia (T-127/09 RENV, EU:T:2015:4, punctul 52).

73. Totuși, această eroare nu ar trebui să determine, în cauza de față, anularea ordonanței atacate. Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că, dacă motivele unei decizii a Tribunalului sunt afectate de o eroare de drept, însă dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat pentru alte motive de drept, o asemenea eroare nu este de natură să determine anularea acestei decizii și este necesar să se procedeze la o substituție de motive⁴².

74. Deoarece Tribunalul a examinat, într-o a doua etapă, măsurile pe care RF le-a luat pentru a evita depășirea termenului stabilit, eroarea de drept identificată nu afectează dispozitivul ordonanței atacate.

75. Din ordonanța atacată reiese că RF a trimis originalul semnat imediat după transmiterea copii originalului către Tribunal prin fax (chiar în aceeași zi) prin scrisoare recomandată, utilizând un serviciu care părea adecvat să asigure livrarea la timp. Cu toate acestea, RF nu a furnizat niciun alt element de probă care să demonstreze că a încercat să supravegheze cursul expedierii și, odată ce a fost descoperită întârzierea, că a luat măsuri pentru a evita depășirea termenului stabilit⁴³. Cu alte cuvinte, Tribunalul a constatat totuși în mod corect că RF nu a făcut dovada că a depus diligențe pentru respectarea termenului prevăzut.

76. Prin urmare, concluzionăm că este necesar ca, prin înlocuirea motivelor, să se respingă argumentul potrivit căruia, prin interpretarea greșită a articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, Tribunalul a concluzionat în mod greșit că RF nu a demonstrat existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră.

77. Prin urmare, primul și al doilea motiv trebuie respinse ca neîntemeiate.

2. Cu privire la cel de al treilea motiv de recurs

78. RF susține că Tribunalul a constatat în mod eronat că recurenta nu a dovedit existența unui caz fortuit în sensul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Potrivit RF, existența unui caz fortuit a fost stabilită: nu numai că a prezentat mai multe elemente de probă cu privire la acest caz fortuit decât era necesar, ci a prezentat toate elementele de probă de care dispunea în general.

79. Comisia susține că argumentele prezentate de recurentă privesc constatări de fapt și ar trebui respinse ca inadmisibile.

80. Suntem de acord cu Comisia. Prezentul motiv reia în esență argumente deja invocate în cadrul primului motiv de recurs, deși dintr-o perspectivă pur factuală.

81. Este bine stabilit că, în temeiul articolului 58 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și al articolului 256 TFUE, Tribunalul are competență exclusivă să stabilească situația de fapt și să o aprecieze. Recursurile înaintate Curții sunt limitate, prin urmare, la chestiuni de drept. Curtea poate, așadar, să exercite un control asupra calificării juridice a acestor fapte și asupra consecințelor juridice care au fost stabilite de Tribunal pe baza acestora⁴⁴. Totuși, o nouă apreciere a faptelor nu constituie o problemă de drept supusă, ca atare, controlului Curții. Astfel stau lucrurile, cu excepția cazului în care se denaturează elementele de probă prezentate Tribunalului, situație în care pretinsa denaturare trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile dosarului⁴⁵.

⁴² A se vedea, printre multe altele, Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Zucchetti Rubinetteria/Comisia (C-618/13 P, EU:C:2017:48, punctul 49 și jurisprudența citată).

⁴³ Punctul 26 din ordonanța atacată.

⁴⁴ A se vedea printre altele Hotărârea din 25 iulie 2018, Comisia/Spania și alții (C-128/16 P, EU:C:2018:591, punctul 31 și jurisprudența citată).

⁴⁵ A se vedea de exemplu Hotărârea din 6 septembrie 2018, Klein/Comisia (C-346/17 P, EU:C:2018:679, punctele 124 și 126 și jurisprudența citată).

82. Prin intermediul celui de al treilea motiv de recurs, RF solicită în mod clar o nouă apreciere a faptelor și a elementelor de probă prezentate în fața Tribunalului, fără să invoce vreo denaturare a acestora. Pentru acest motiv, al treilea motiv de recurs trebuie respins ca inadmisibil.

3. *Cu privire la cel de al patrulea motiv de recurs*

83. RF susține că, prin ordonanța atacată, Tribunalul a încălcat articolul 1, articolul 6 alineatul (1) și articolul 14 din Convenție. În opinia sa, modul în care Tribunalul a interpretat articolul 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene împiedică accesul la instanțele Uniunii pentru părțile care locuiesc sau se află la o distanță considerabilă de sediul instanțelor Uniunii. Interpretarea restrictivă a acestei dispoziții, reținută de Tribunal, reprezintă de asemenea o discriminare a părților la procedură în funcție de reședința lor.

84. Cu titlu principal, Comisia susține că acest motiv de recurs este inadmisibil. Aceasta din cauză că RF se referă la drepturile prevăzute de Convenție, iar nu de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și din cauză că argumentele RF sunt neclare. În orice caz, Comisia consideră că acest motiv este neîntemeiat.

85. În memoriul în replică, recurenta a precizat că acest motiv este întemeiat pe încălcarea preambulului, precum și a articolelor 20, 21 și 47 din cartă.

86. Aceste precizări nu sunt însă suficiente. O cerere de recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod specific respectiva cerere⁴⁶.

87. Înțelegem că prin intermediul acestui motiv se susține în principal că interpretarea de către Tribunal a articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene constituie o discriminare împotriva unei părți precum RF, care nu este stabilită în vecinătatea instanțelor Uniunii. Motivul este că, potrivit ordonanței atacate, o parte care dorește să recurgă la opțiunea prevăzută la articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, și anume să utilizeze o combinație de fax și trimitere poștală pentru a comunica Tribunalului actele de procedură, nu pot invoca o întârziere neobișnuită în transmiterea corespondenței pentru a justifica nerespectarea termenului stabilit. Prin urmare, pentru a evita expirarea termenului, RF nu se poate folosi de opțiunea prevăzută la articolul 73 alineatul (3) din Regulamentul de procedură. În schimb, trebuie să trimită cererea prin poștă cu mult înainte de expirarea termenului de două luni stabilit (în plus față de termenul de 10 zile pentru considerente de distanță prevăzut la articolul 60 din Regulamentul de procedură al Tribunalului).

88. Ne încercăm o oarecare simpatie pentru argumentul invocat de RF. Cu toate acestea, nu putem ignora că acest motiv nu este suficient dezvoltat în cerere și este exprimat în termeni generali, fără a prezenta în mod coerent argumentele juridice care stau la baza pretențiilor sale. Pur și simplu, argumentele sunt lipsite de rigoare.

89. Având în vedere că nu este de competența Curții să dezvolte sau să completeze argumentele recurente pentru a face posibilă pronunțarea cu privire la fondul cauzei, am sfătui Curtea să declare acest motiv inadmisibil. În special, RF nu a reușit să identifice un element de comparație pertinent din punct de vedere juridic în ceea ce privește discriminarea pe care ar conține-o ordonanța atacată și să explice modul în care acest recurs ar putea fi interpretat ca implicând o încălcare a dreptului de acces la justiție în sensul articolului 47 din cartă.

⁴⁶ A se vedea printre altele Hotărârea din 20 septembrie 2018, *Agria Polska și alții/Comisia* (C-373/17 P, EU:C:2018:756, punctul 33 și jurisprudența citată).

90. În consecință, cel de al patrulea motiv de recurs ar trebui respins ca inadmisibil.

B. Consecințele analizei

91. Am concluzionat că Tribunalul a aplicat criteriile greșite atunci când a constatat că existența unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră în sensul articolului 45 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene nu a fost demonstrată. Cu toate acestea, din motivele expuse mai sus, suntem de părere că această eroare de drept nu poate determina anularea ordonanței atacate.

92. În consecință, recursul ar trebui respins în totalitate.

V. Cheltuielile de judecată

93. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

94. În cazul în care Curtea este de acord cu aprecierea noastră referitoare la recurs, în conformitate cu articolele 137, 138 și 184 din Regulamentul de procedură, RF ar trebui să fie obligată la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentei proceduri, atât a celor efectuate în primă instanță, cât și a celor efectuate în recurs.

VI. Concluzie

95. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții:

- să respingă recursul;
- să oblige RF la plata cheltuielilor de judecată.